

معرفیهای گزارشی

*** فهرست مقالات فارسی . مدیریت نمایه سازی**
(چاپ اول: تهران، سازمان مدارك فرهنگي انقلاب اسلامي،
۱۳۷۳)، ص ۳۹۸، وزیری.

این کتاب فهرست مقالات فارسی منتشر شده در
مطبوعات جمهوری اسلامی ایران است که در زمستان ۱۳۶۷
نشر یافته اند. در این فهرست مقالات برپایه موضوع
طبقه بندی می شوند در عناوین ذیل: کلیات، سیاسی،
فرهنگ و جامعه، آفرینش فرهنگی، هنر، صنعت
فرهنگی، فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی، اقتصاد و در پایان
فهرست نام کسان، فهرست موضوعی و جراید می آید.

*** فهرست مقالات فارسی . مدیریت نمایه سازی** (چاپ
اول: تهران، سازمان مدارك فرهنگي انقلاب اسلامي، ۱۳۷۳).
فهرست موضوعی مقالات فارسی منتشر شده در
مطبوعات جمهوری اسلامی ایران در بهار ۱۳۶۸.

*** فهرست مقالات فارسی . مدیریت نمایه سازی**
(چاپ اول: تهران، سازمان مدارك فرهنگي انقلاب اسلامي،
۱۳۷۳)، ج ۱، ص ۴۲۰، وزیری.
فهرست مقالات فارسی است که در تابستان ۱۳۶۸ در
مطبوعات جمهوری اسلامی ایران نشر یافته است.

*** فهرست مقالات فارسی . مدیریت نمایه سازی**
(چاپ اول: تهران، سازمان مدارك فرهنگي انقلاب اسلامي،
۱۳۷۳)، ص ۴۴۱، وزیری.
فهرست موضوعی مقالاتی است که در پاییز ۱۳۶۸ در
مطبوعات جمهوری اسلامی ایران منتشر شده است.

کلیات

*** فهرست مصادر الفرق الإسلامیة . علی اکبر ضیائی**
(کتابخانه آیت الله العظمی نجفی مرعشی، ۱۴۱۵)،
۱۷۹+۲۶۰+۱۱۳ ص، وزیری.

این کتاب کتابشناسی و منبع شناسی فرق اسلامی است
که در آن ابتدا منابع عمومی یاد شده است و آنگاه منابع و
مصادر علویان، دروزیان و یزیدیان. هر سه جریان از فرق
موجود و تا حدودی ناشناخته اند، بسیاری این منابع و مصادر
شناسانده شده، از آثار نگاشته شده خود آنهاست که دارای
اهمیت قابل توجهی است. پیشتر از این اثر سخن گفته ایم.

*** کتابشناسی علامه طباطبایی . قنبرعلی کرمانی** (چاپ
اول: تهران، انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۷۳)،
۱۷۰ ص، وزیری.

این کتاب پس از گزارش کوتاه از زندگانی فیلسوف و
مفسر بزرگ علامه طباطبایی در هشت فصل آثار علامه
طباطبایی و نگاشته ها و پژوهشها درباره آن بزرگوار را
فهرست کرده است.

در این مجموعه بر روی هم ۹۳۳ کتاب و مقاله در
موضوع یادشده معرفی شده است.

* فهرست مقالات فارسی . مدیریت نمایه سازی (چاپ اول: تهران، سازمان مدارك فرهنگي انقلاب اسلامي، ۱۳۷۳)، ۳۹۸ص، وزيري.

فهرست موضوعي مقالاتي است كه در تابستان ۱۳۶۹ در مجلات و مطبوعات جمهوري اسلامي ايران منتشر شده است.

* كتابشناسي اطلاعات و ارتباطات . محمد فرح زاد (چاپ اول: تهران، كتابخانه ملي جمهوري اسلامي ايران، ۱۳۷۳)، ۵۶۰ص، وزيري.

گزارش سودمند و كارآمدي است از مجموعه كتابها و مقاله‌ها درباره اطلاع رسانی و ارتباطات با مقدمه‌ای درباره اطلاعات، ارتباطات، منابع و شیوه تنظیم، پیشینه پژوهشهایی از این دست و آنگاه ارائه منابع و کتابشناسی در بخش، اطلاعات و ارتباطات. بر روی هم در این مجموعه ۳۶۷۸ کتاب و مقاله معرفی شده است. و در پایان نمایه مؤلفان، کتابها، سندها و گزارشها آمده است.

* فهرستواره كتابخانه مینوی . محمدتقی دانش پژوه - ایرج افشار (چاپ اول: تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۳)، ۲۳۶ص، وزيري.

کتابخانه عظیم محقق و پژوهشگر نامور روانشاد مجتبی مینوی، گنجینه‌ای است بزرگ از نسخه‌های خطی، عکسی، میکروفیلم و از همه مهمتر یادداشتها و نگاشته کوتاه و بلندی که از وی برجای مانده است. خوشبختانه تنظیم و تدوین و نشر آثار قلمی و فکری وی آغاز شده است و این مجموعه شماره اول «گنجینه مینوی» است که فهرست نسخه‌های خطی، عکسی، میکروفیلم و نیز فهرست موضوعی یادداشتهای برجای مانده وی را دربر دارد.

* الحدود، قطب‌الدین ابی جعفر محمد بن الحسن نیشابوری: تحقیق: محمد یزدی. مطلق (چاپ اول: قم، مؤسسه امام صادق(ع)، ۱۴۱۴)، ۱۵۰ص، وزيري.

این کتاب فرهنگ موضوعی اصطلاحات کلامی است که در قرن ششم نگاشته شده است. آقای دکتر یزدی مطلق که از کتابشناسان و فهرست‌نگازان پراطلاع کشور هستند، کتاب را براساس تنها نسخه موجود آن تصحیح کرده و با اشراف آیت‌الله سبحانی نشر داده‌اند. کتاب اثری است سودمند که به شایستگی عرضه شده است.

* فهارس المستدرک، ج ۳. جمعی از محققان (چاپ اول: قم، مؤسسه آل‌البیت لأخبار التراث، ۱۴۱۵)، ۳۵۰ص، وزيري.

از چگونگی این مجموعه سخن گفته‌ایم (شماره ۲۹۳۰). این جلد ادامه جلد دوم است که اوایل احادیث را فهرست کرده است از حرف (ل) تا (ی).

قرآن و حدیث

* المفسرون، حیاتهم و منسبهم . سید محمدعلی ایازی (چاپ اول: تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامي، ۱۴۱۴)، ۸۶۸ص، وزيري.

معرفی ۱۲۱ تفسیر است با نگاهی گذرا به شرح حال مؤلفان آنها. ابتدا نام کتاب آمده است و آنگاه نام مؤلف آن و مذهب مؤلف، سپس تعداد چاپهای کتاب و پس از آن نگاهی کلی به کتاب و اشاره‌ای به شیوه تدوین و نگارش کتاب. مؤلف گاهی به مبانی مفسران نیز اشاره‌ای گذرا دارد و محتوای برخی از تفاسیر را نیز به اجمال گزارش کرده و در پایان هر معرفی منابعی را که در آن زمینه سودمند خواهد بود، معرفی کرده است. پایان بخش کتاب فهرستهای فنی آن است؛ از جمله فهرست تفسیرها براساس تاریخ تدوین.

* اسس التریبة و التعلیم فی القرآن و الحدیث . محمدرضا فرهادیان (چاپ اول: معاونت امور بین‌الملل سازمان تبلیغات اسلامي، ۱۴۱۵)، ۳۳۶ص، وزيري.

این کتاب در شش فصل آیات قرآن و احادیث معصومان(ع) را براساس مسائل تربیتی فهرست کرده است. در ذیل عناوین ابتدا عنوان بدقت توضیح داده می‌شود، و سپس آیات و روایات گزارش می‌شود. کتاب اثری است سودمند و خواندنی.

* ابراهیم قهرمان توحید . محمد نقدی (چاپ اول: تهران، انتشارات اسوه، ۱۳۷۳)، ۱۱۱ص، وزيري.

مؤلف داستان زندگانی و مبارزات قهرمان بزرگ توحید حضرت ابراهیم(ع) را براساس آیات الهی و روایات معتقد

ملحقات است و شامل احادیث و گزارشها درباره زندگی و کلمات معصومان (ع) از امام چهارم (ع) تا امام هشتم (ع).

*** بحوث حول روایات الکافی . امین ترمش العاملی**

(چاپ اول: قم، مؤسسه انتشارات هجرت، ۱۴۱۵)، ۲۰۰ص، وزیری.

این کتاب نقدی است بر کتاب «الشیخ کلینی البغدادی و کتابه الکافی» که پیشتر از آن سخن گفته ایم (شماره ۸۲/ ۲۵) گو اینکه برخی از نقدهای مؤلف درست می نماید، اما غالباً نقدها و خرده گیریها نادرست است و ناشی از عدم توجه نویسنده آن به شیوه مؤلف الشیخ کلینی افزون بر آن متأسفانه کتاب نه از ادب علمی برخوردار است و نه از ادب نگارشی.

*** دفاع عن الکافی . ثامر هاشم حبیب العمیدی (چاپ**

اول: قم، مرکز الغدیر للدراسات الإسلامیه، ۱۴۱۵)، ۷۶۷ص، وزیری.

مؤلف در این کتاب کوشیده است تا مهمترین اشکالاتی را که برخی از نویسندگان سنی متوجه مجموعه ارجمند «کافی» کرده اند پاسخ گوید. در ابتدا کتاب از شیخ جلیل القدر محمد بن یعقوب کلینی و کافی سخن رفته است. آنگاه از امامت و خلافت به عنوان بحثهایی مقدماتی و روشنگر زمینه های بحث از اشکالها.

محتوای اصلی کتاب در دو باب عرضه شده است در باب اول به شبهه ها و پندارهای سست بنیاد درباره احادیث مرتبط با حضرت مهدی (ع) پاسخ داده شده است و در باب دوم آن از احادیث تقیه موجود در کافی دفاع شده است. هر دو بحث عالمانه و دقیق به قلم آمده است و بحث تقیه بدین سان حقاً ابتکاری و سودمند است. امیدواریم پس از نشر دومین جلد این مجموعه ارجمند، گزارشی تفصیلی از آن را عرضه کنیم.

*** تفسیر قرآنی و زبان عرفانی . نوپا، پل . ترجمه**

اسماعیل سعادت (تهران، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۳)، ۲۷۵+۱۵ص، فهرست راهنما.

پل نوپا (۱۹۲۵ تا ۱۹۸۰) در این کتاب خواننده را با طرحهای گوناگون تفسیر، از صورتهای اولیه آن که هنوز شکل مشخصی نداشته است تا انواع کاملتری از زبان مفسران و عرفای بعدی، آشنا می سازد. مؤلف ابتدا در مقدمه به بررسی زبان صرفیانه می پردازد و آن را زبان تجربه عرفانی

به گونه ای دلپذیر به تصویر کشیده است. حروفچینی کتاب، صفحه آرایی، و تصویرها همه و همه نشان از جدی گرفتن ادبیات نوجوانان است. پردازش داستان استوار است و به دور از مطالب سست. برای مؤلف در نگارش دیگر داستانهای قرآنی بدین سبک و سیاق آرزوی توفیق داریم.

*** حقوق مؤمنان . سدیدالدین ابوعلی بن ظاهر ضوری،**

ترجمه علی اسلامی (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و نشر بنیاد بعثت، ۱۳۷۳)، ۴۸ص، رقی.

کتاب ترجمه ای است روان، گویا و خواندنی از کتاب ارجمند «قضاء حقوق المؤمنین» که در ضمن حدود ۵۰ روایت حقوق مؤمنان بر یکدیگر را رقم زده است. متن روایات نیز با اعراب در پانوشتها آمده است.

*** جلوه های تشیع در تفسیر کشف الأسرار . محمد**

مهدی رکنی (چاپ اول: یزد، مؤسسه انتشارات یزد، ۱۳۷۴)، ۱۰۴ص، وزیری.

تفسیر کشف الأسرار از مهمترین تفاسیری است که در آستانه قرآن با نثری دل انگیز به خامه رشیدالدین احمد میدی سامان یافته است. این تفسیر از نگاههای گوناگون قابل مطالعه و تأمل است. (رک: مجله حوزه، شماره ۶۹/۲۵ مقاله شناسایی برخی از تفاسیر عامه، محمدعلی مهدوی راد، که بحثی است مفصل از این تفسیر، و منابع ارائه شده در آن مقاله) استاد ارجمند دکتر محمد مهدی رکنی سالهای پیش جلوه های تشیع را در این تفسیر به مطالعه گرفت و نتیجه آن را طی مقاله ای درازدامن به یادنامه علامه امینی - رضوان الله علیه - تقدیم کرد و این مجموعه همان مقاله است. حروفچینی جدید و فهرست مطالب و منابع در حیاتی چشم نواز، عرضه شده است.

*** ملحقات احقاق الحق، ج ۲۸ . سید شهاب الدین**

مرعشی (چاپ اول: قم، کتابخانه آیت الله العظمی نجفی مرعشی، ۱۴۱۵)، ۶۸۳ص، وزیری.

ادامه مجموعه عظیم «احقاق الحق» که پیشتر از آن و چگونگی سخن گفته ایم. این جلد بیست و هشتمین جلد از

است و حُسن ترتیب، احترام به آراء و صاحبان آراء، سهل و ممتنع بودن، ذوق سلیم و تعبد به روایات معصومان (ع) را از امتیازات کتابها شمرده است.

* تازه‌های احکام. محمدحسن موحدی ساوجی (چاپ اول: قم، مرکز نشر علوم دانشگاهی، ۱۳۷۳)، ۲۴۳ص، وزیری.

این کتاب مشتمل است بر مسائل فقهی جدید. تدوین کننده آن کوشیده پاسخهای مسائل مورد ابتلای جامعه را از میان فتاوی مراجع معظم تقلید گردآورده، نشر دهد؛ مانند مسائل بیمه، مسائل جدید طهارت و عبادت، بانک و معاملات بانکی، مسائل جدید مرتبط با زندگانی اجتماعی بانوان، مانند پوشش، حضور در اجتماع، تحصیل در محیطهای مختلط و ...

نویسنده از خواننده خواسته است که اگر پاسخهایی از این دست از مراجع در اختیار دارد، برای تکمیل این مجموعه در اختیار وی قرار دهد، از آن روی که این اقدام ارجمند است و کارآمد آدرس مؤلف را می‌آوریم:

قم، خیابان شهدا، خیابان شهید زین الدین، کوچه آزاد، پلاک ۱۸، موحدی ساوجی.

* اجماعیات فقه الشیعه. اسماعیل حسینی مرعشی (چاپ اول: قم، مؤسسه المنار، ۱۴۱۵)، ۴۷۴ص، وزیری.

مؤلف در این کتاب مسائلی را که در فقه شیعه اجماعی بوده است با تفصیل و تحقیق و بررسی گزارش کرده است. وی در مقدمه‌ای مفصل از وجوب رجوع به کتاب و سنت، حجیت کتاب و سنت، شیوه‌های رفع تعارض از روایات امتیاز، فقه شیعه بر سایر فرق و ... سخن گفته است.

* الشروط او التزامات التبعیه فی العقود ج ۲. سید محمد تقی خوئی (چاپ سوم: قم، مؤسسه المنار، ۱۴۱۵)، ۳۸۷+۳۴۴ص، وزیری.

این کتاب مفصلترین و تحقیقی‌ترین کتابی است که مباحث «شرط» در پیمانها را یکجا از ابواب مختلف فقهی گرد آورده و به بحث گذاشته است، تعریف شرط در لغت، فلسفه و کلام، فقه و قانون و دیدگاه فقها و تقسیمات شرط، شرایط در عقد و چگونگی آنها و ... از جمله بحثهای کتاب است.

مؤلف شهید(ره) کوشیده است در عرضه مطالب به دیدگاه گوناگون مراجعه کند و به بحث چهره‌ای تطبیقی در فقه و قانون بپردازد.

(یعنی زبانی که پایه پای تجربه درونی به وجود می‌آید و همه مایه خود را از زندگی واقعی می‌گیرد) می‌نامد. بررسی تفسیر مقاتل به عنوان یکی از قدیم‌ترین تفسیرهای قرآن، مقایسه میان مقاتل و ترمذی (که هر دو کتابی درباره وجوه مختلف واژگان قرآنی دارند)، بررسی آرای شقیق بلخی و خراز که نمایندگان تفسیر مبتنی بر تجربه درونی هستند، و بالأخره بررسی رساله‌ای از نوری و آثار نفوی و تفصیل نوآوری زبان تجربه و واژگان آن، از جمله موضوعات و مباحث کتاب حاضر است.

فقه و حقوق

* حقوق جنگ. محمدرضا ضیائی بیگدلی (چاپ اول: تهران، انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۷۳)، ۴۱۵ص، وزیری.

مؤلف در این کتاب در هفت فصل جنگ را از دیدگاه حقوقی بررسی کرده است. فصل اول مفهوم جنگ را روشن کرده است و در فصل دوم از مفهوم جنگ بلحاظ حقوقی بحث شده است.

در فصل سوم از آغاز جنگ سخن رفته است و انواع اعلان جنگ و آثار حقوقی آن و در فصل چهارم هدایت عملیات جنگی مورد کاوش قرار گرفته است. فصل پنجم عهده‌دار تبیین ضمانت اجرای حقوق جنگ است، فصل ششم چگونگی پایان جنگ و ترک مخاصمه را به بحث گذاشته است. فصل هفتم مسأله بیطرفی در جنگ بررسی شده است و ابعاد و چگونگی آن.

* روش فقهی و اصولی شیخ انصاری. سید علی شفیع (چاپ اول: اهواز، انتشارات خوزستان، ۱۳۷۳)، ۷۵ص، رقعی.

نویسنده در این رساله کوشیده است تا ابعاد تفکر اصولی و فقهی شیخ اعظم انصاری را بنمایاند. وی به سبک نگارش و امتیازات دو کتاب مهم شیخ یعنی رسائل و مکاسب پرداخته

* حقوق فراموش شده امام زمان (هج). کریمی جمهوری (چاپ اول: تبریز، انتشارات احرار، ۱۳۷۳)، ۶۲ص، رفعی.

تحقیقی است درباره حقوقی که حضرت امام زمان (ع) بر ذمه مؤمنان دارد از اقتدا به آن بزرگوار، اطاعت خالص، جلب رضایت آن حضرت، دلبستگی و تعلق قلبی و انتظار فرج از جمله حقوقی است که بدانها پرداخته شده است.

* البدهة. جعفر باقری (چاپ اول: تهران، مجمع جهانی اهل البیت (ع)، ۱۴۱۵)، ۶۷۵ص، وزیری.

این کتاب در چهار باب به تفصیل از بدعت و مسائل مرتبط با آن سخن گفته است، خطوط کلی تشریح، لزوم رویارویی با بدعت در حوزه تشریح، زمینه‌ها و عوامل ظهور بدعت، مفهوم دقیق لغوی و اصطلاحی بدعت، اقسام بدعت، بدعت در نصوص اسلامی، ابعاد بدعت، نمونه‌های عینی بدعت و رویارویی امامان (ع) با بدعت از جمله مباحث این کتاب سودمند است.

* شرح عیون الحکمة. فخرالدین رازی، تحقیق احمد حجازی (تهران، مؤسسه الصادق للطباعة و النشر، ۱۴۱۵)، ۲۵۴+۳۰۲+۱۷۴ص، وزیری.

شرح عیون الحکمة ابن سیناست در منطقیات، الهیات و طبیعیات. محقق مصری کتاب افزون بر تصحیح متن در ضمن مقدمه‌ای از جایگاه علوم عقلی در اسلام و شرح حال مؤلف به اختصار سخن گفته است.

* اولین سمپوزیوم بین‌المللی اسلام و مسیحیت ارتدکس (تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات فرهنگی بین‌المللی - با همکاری انجمن دوستی ایران و یونان، ۱۳۷۳)، ۲۸۳ص.

کتاب حاضر شامل متن مقالاتی است که در اولین سمپوزیوم بین‌المللی اسلام و مسیحیت ارتدکس به زبانهای فارسی و انگلیسی و یونانی ایراد شد. عنوان برخی از این مقالات و نام نویسندگان آنها را می‌آوریم: «حیات پس از مرگ در قرآن کریم» احمد احمدی؛ «انسان‌شناسی و معادشناسی در مذهب ارتدکس» ماریوس پ. بگزوس؛ «آفرینش و مسئله محیط زیست در الهیات ارتدکس» واسیلیوس ت. یولچیس؛ «اسلام در کتب درسی مدارس

یونان» یورگوس چاکالییدیس؛ «انسان کامل» غلامحسین ابراهیمی دینانی؛ «زمینه‌های محاوره فعال بین ادیان الهی» محمد جواد لاریجانی؛ «آفرینش انسان و ظهور کلمه الهی» حسین لاشی؛ «معنای ایمان در متکلمان و عرفای اسلام» محمد مجتهد شبستری. این سمپوزیوم در شهریورماه ۱۳۷۳ برگزار گردید.

* تهلیله. (شرح لاله الا الله). جلال‌الدین دوانی. تصحیح و شرح فرشته فریدونی فروزنده (تهران، کیهان، ۱۳۷۳)، ۱۵۳ص.

جلال‌الدین دوانی (۸۳۰ تا ۹۰۸) این رساله را در شرح و تفسیر کلمه توحید «لا اله الا الله» که به نام سلطان حسین بیگ نگاشته است. نسخه اساس این تصحیح مکتوب به سال ۹۳۹ هـ. ق است. مصحح مقدمه مفصلی درباره زندگی و تألیفات و مذهب و افکار و آرای دوانی بر این کتاب نگاشته است.

تاریخ و رجال

* حجة الشيعة الكبرى، الشيخ المفيد. محمد شعاع فاخر (چاپ اول: قم، انتشارات سعید بن جبیر، ۱۴۱۵)، ۴۷۸ص، وزیری.

مؤلف ابتدا از زندگانی شیخ مفید رضوان الله علیه سخن گفته است و مشایخ آن بزرگوار، آنگاه زمینه‌های به وجود آمدن فرق در حوزه تفکر اسلامی را مطرح کرده و آنگاه به جریان غلو پرداخته و آن را تبیین کرده است و در نهایت موضع شیخ را در برابر غالیان و فرقه‌های اسلامی گزارش کرده است.

* صفوة الصفا. ابن بزاز اردبیلی. در ترجمه احوال و اقوال و کرامات شیخ صفی‌الدین اسحق اردبیلی. مقدمه و تصحیح از غلامرضا طباطبایی مجد (تبریز، ناشر: مصحح، ۱۳۷۳)، ۱۳۴۸ص، فهرست راهنما. صفوة الصفا یا اسس المواهب السنية فی مناقب

الصفویه از کتابهای معروف درباره تصوف و نیز حالات و کرامات شیخ صفی‌الدین اردبیلی (۶۵۰ تا ۷۳۵ هـ. ق)، جد پنجم شاه اسماعیل صفوی است. ابن بزاز (درویش توکلی بن اسماعیل بن حاجی محمد) در سال ۷۵۹ هـ. ق / ۱۳۵۷ م. این اثر را تألیف کرده است و در آن از اوضاع و احوال صوفیان و دراویش و نیز احکام فرمانروایان و بزرگان و طبقات مختلف مردم در زمان خود سخن گفته است. قسمت اعظم این کتاب در شرح حالات عرفانی و کرامات و کلمات قدسیه شیخ اردبیلی است. ابن بزاز از مردم اردبیل و از پیروان شیخ صدرالدین (پسر و جانشین شیخ صفی‌الدین) بوده و این کتاب را به سفارش و توصیه شیخ صدرالدین و از قول شاهدان و مردم گردآوری و تألیف کرده است. کتاب حاضر براساس نُه نسخه تصحیح شده است که تاریخ تحریر نسخه اساس آنها ۸۹۶ هـ. ق است. مصحح در مقدمه کتاب به تفصیل درباره مؤلف کتاب، ضرورت تصحیح اثر، و احتمال تحریف در این کتاب بحث کرده است.

*** موسوعة الأمام الصادق (ع)، ج ۱.** سید محمد کاظم قزوینی (چاپ اول: انتشارات بصیرتی، ۱۴۱۴)، ۴۹۵ ص، وزیری. جلد اول از مجموعه عظیمی است مؤلف آن درباره حضرت امام صادق (ع) پی‌نهاده بوده است. مرحوم سید محمد کاظم قزوینی آهنگ آن داشت که در مجلدات این اثر از تمام مسائل مرتبط با آن حضرت سخن به میان آورد. در این جلد از شیوه پژوهش در این مجموعه سخن گفته است و آنگاه از امامت و شخصیت آن حضرت در منابع فریقین. او دیدگاه عالمان فرق اسلامی و احادیث امام صادق (ع) را در این دستمایه منابع عامه به تفصیل گزارش کرده است.

*** به سوی ام القری.** رسول جعفریان (چاپ اول: تهران، نشر شعر، ۱۳۷۳)، ۳۴۳ ص، وزیری.

مجموعه چهار سفرنامه است از دیار دوست؛ ام القری، خانه خدا. سفرنامه اول دیدارها، برداشتها و دریافتهای نویسنده است به سال ۱۳۷۳، در این بخش آقای جعفریان دریافتهای نو از فرهنگ، اندیشه و معیشت آن دیار را با باورها و دریافتهای دیگران از گذشته‌ها درآمیخته و آمیزه‌ای ارجمند به دست داده است. سفرنامه دوم به خامه حاج میرزا علی اصفهانی است از قرن چهاردهم و سفرنامه سوم را محمودولی میرزا نوشته در قرن سیزدهم. سفرنامه چهارم توضیح و گزارشی است از مدینه و مساجد و شاهد

مشرقه آن در همان قرن. مجموعه آنچه در این کتاب آمده است، اطلاعات جالب توجهی از چگونگی حج‌گزاری مسلمانان و وضع معیشتی و جغرافیای مردمان در قرنهای اختلاف را به دست داده است.

*** پیرامون حماسه عاشورا.** سید محمد شفیعی (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۳)، ۲۶۰ ص، رفعی.

مؤلف در این کتاب در یازده فصل به تحلیلی از حماسه بزرگ عاشورا و مسائل مرتبط با آن پرداخته است. در فصل اول و دوم زمینه‌های قیام بررسی شده و در فصل سوم از چهره‌های والای بیدار دل در حماسه عاشورا سخن رفته است. فصل چهارم از شخصیت‌های ارجمند خاندان رسول‌الله بحث شده است. در فصول بعدی از حوادث تاسوعا و عاشورا بحث شده، و پی‌آمدهای حادثه کربلا بررسی و گزارش شده است.

*** توصیف آثار تاریخی مکه و مدینه و فلسفه مناسک حج.** محیی لاری، به کوشش رسول جعفریان (چاپ اول: قم، انتشارات انصاریان، ۱۳۷۳)، ۹۴ ص + تصویر، وزیری. تحلیلی است عرفانی و معنوی از مناسک حج در قالب اشعاری زیبا و خواندنی با توصیفی دقیق از آثار تاریخی مکه و مدینه. مصحح محترم در ضمن مقدمه‌ای کوتاه ارزش کتاب را بازگفته و در پانوشتها برخی نسخه بدل‌های مهم را آورده است. تصویرهای کتاب از برخی جلیها و آثار تاریخی مکه که در این چاپ به گونه رنگی آمده است بسیار جالب و دیدنی است و نمایشگر چگونگی هنر تصویر در آن روزگار.

*** تاریخ تحلیلی و سیاسی اسلام.** علی اکبر حسینی (چاپ اول: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۳)، ۵۴۴ ص + تصویر، وزیری.

این کتاب در بیست و چهار فصل به بررسی و تحلیل تاریخ اسلام از آغاز تا سال شصت و پنج هجری پرداخته است با مقدمه‌ای درباره تاریخ، تاریخ‌نگاری و جاهلیت. در فصل اول از تاریخ و تاریخ‌نگاری سخن رفته است و در فصل دوم از جزیره العرب و فرهنگ آن روزگار، فصل

استانبول (قسطنطنیه) پایتخت بزم شرقی و دارالخلافه عثمانی. در این دو مقاله، از فتح استانبول، نتایج آن، توسعه پایتخت عثمانی، تأسیسات مهم شهری، ساختمانها، بزرگراهها، معیارهای بومی، زلزله‌ها، اقلیتهای مذهبی و ... سخن رفته است.

*** بازرگانان.** هما ناطق (چاپ اول: تهران، انتشارات

توس، ۱۳۷۳)، ۳۷۸ص، وزیری.

گزارشی است تحلیلی و مستند از موضع بازرگانان در دادوستد با بانک شاهی و رژی تنباکو، برپایه آرشيو امین الضرب. این پژوهش در چهار بخش پایان یافته است. مؤلف کوشیده است بدون اینکه به خوب و بد بودن جریان پردازد، گزارش مستند و دقیق از حوادث را ارائه دهد او خود در مقدمه می گوید: «... پژوهش در خود امتیازنامه، سازماندهی رژی، علل درگیری مالی بازرگانان با رژی و سرانجام این حکایت [حوزه پژوهش من است] پس مرا کاری نیست به اینکه رژی خوب کرد یا بد کرد، بلکه می خواهم بدانم رژی چه بود، و یا که بود و چه کرد و ...»

*** کتاب الأدب و المروءة.** صالح بن جناح. ترجمه،

تحقیق: سید محمد دامادی (چاپ اول: تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۲)، ۴۰۷ص، وزیری.

جریان فتوت و جوانمردی و چگونگی ظهور و بروز مسلک عملی و اعتقادی در میان مردم ایران با عناوین «فتوت»، «جوانمردی» و ... از فصول خواندنی تاریخ تحولات اجتماعی ایران و جهان است. آنچه در این کتاب آمده است متن تصحیح شده کتاب یاد شده است در این زمینه و پژوهش مفصل محقق و مصحح کتاب درباره آن بر پایه منابعی که به گونه ای درباره این جریان اجتماعی سخنی داشته اند. او با جستجوی گسترده جریان جوانمردی را در نگاشته های عالمان اسلامی از دورترین زمانها بازشناسی و عرضه کرده است.

*** قواعد فقه بخش مدنی.** سید مصطفی محقق داماد

(چاپ اول: تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی و دانشگاهها، ۱۳۷۴)، ۲۹۶ص، وزیری.

این کتاب در شانزده فصل سامان یافته است و بر روی هم چهارده قاعده فقهی را به بررسی و تحلیل نهاده است. در فصل اول از سیر تدوین قواعد فقهی در مذاهب مختلف فقهی

سوم تصویری است از جهان در آستانه بعثت و در فصل چهارم انساب عرب و ریشه های آن شناسایی شده است، فصل پنجم عهده دار گزارش دوران قبل از بعثت پیامبر است و در فصول بعدی تاریخ اسلام از بعثت تا سال ۶۷ هجری گزارش شده است. مؤلف در ضمن مقدمه ای از شیوه بحث و پژوهش خود سخن گفته و برخی از نکات تازه ای را که بدانها در ضمن پژوهش دست یافته است، برشمرده است.

*** عده الرجال، ج ۱.** سید محسن حسینی اعرجی

کاظمینی. تحقیق: مؤسسه الهدایة الأخبار التراث (چاپ اول: قم، انتشارات اسماعیلیان، ۱۴۱۵)، ۵۰۴ص، وزیری. این کتاب از آثار مهم رجالی است. در این جلد در ضمن دوازده فصل از مباحث مهم مقدماتی رجال سخن رفته است از جمله: فرقه های شیعه، عوامل جرح و تعدیل، اصحاب اجماع و ...

محققان کتاب را براساس دو نسخه تحقیق کرده اند و در پانوشتها منابع اقوال و احادیث را یاد کرده اند و در ضمن مقدمه ای از شرح حال و آثار مؤلف به تفصیل سخن گفته اند.

*** ترجمه آثار البلاد و اخبار العباد، ج ۱ و ۲.** محمد مراد

بن عبدالرحمن، تصحیح: سید محمد شاهمرادی (چاپ اول: دانشگاه تهران، ۱۳۷۱-۱۳۷۳)، ۴۰۲+۵۲۵ص، وزیری.

آثار البلاد اثری است بزرگ و سودمند و دقیق در شناسایی و گزارش شهرها و آبادیها و چگونگی آنها، که در قرن هفتم به قلم آمده است. آثار البلاد در آثار جغرافیایی پس از خود اثر محسوسی داشته است. این کتاب ترجمه ای است دقیق از آن که در قرن یازدهم سامان یافته است. مصحح محترم کتاب را برپایه تنها نسخه موجود آن و با تطبیق متن عربی تصحیح کرده است؛ و در ضمن مقدمه ای از اهمیت کتاب و شیوه تصحیح آن سخن گفته است.

*** استانبول و فتح آن.** خلیل اینالحق، م طیب گوک

بیلگین، ترجمه: علی کاتبی (چاپ اول: تهران، بنیاد دایرة المعارف اسلامی، ۱۳۷۳)، ۲۰۱ص، رقعی. مجموعه ای است از دو مقاله جامع و شامل درباره،

معتبرهای گزارش

سخن رفته است و در فصل دوم با عنوان کلیات، حکم واقعی، حکم ظاهری، قواعد فقهی، فرق بین قاعده فقهی و ضابطه فقهی، مسأله فقهی و قاعده فقهی، اقسام قاعده فقهی، اصول عملیه به اجمال بحث شده و آنگاه تبیین قواعد فقهی آغاز شده است؛ با قاعده شروط. قاعده نفی عسر و حرج، قاعده تسلیط، قاعده تعذر وفا به مدلول عقد، قاعده لزوم، و... از دیگر بحثهای این کتاب است. در تمام قواعد بحث به صورت تطبیقی پیش رفته است، تطبیق بین مذاهب و قوانین موضوعه. کتاب بر روی هم اثری است خواندنی و سودمند.

اخلاق و تربیت

* رهتوشه رهروان در آداب سیر و سلوک معنوی (شرح رساله زادالسالك اثر مولا محمد حسن فیض کاشانی). محدث ارموی، میرجلال‌الدین ([تهران]، دفتر تحقیقات و انتشارات بدر، ۱۳۷۳)، ۲۲۰ص.

زادالسالك برنامه‌ای است برای پیروان مذهب جعفری و دستورالعملی است برای سالکان طریقه اثنی عشری و خلاصه‌ای است شامل مضامین احادیث در باب عمل. کتاب حاضر که شامل متن کامل زادالسالك نیز هست، حدود ۴۰ سال پیش چاپ شد. چاپ حاضر با حروفچینی مجدد است و تعلیقات محدث در آن با حروفی متمایز از متن رساله آمده است.

* نماز درس زندگی. سیدعلی شفیعی (چاپ دوم: اهواز، انتشارات خوزستان، ۱۳۷۳)، ۹۰ص، رقعی. بحثی است کوتاه درباره معارف نماز و ابعاد عرفانی و معنوی آموزه‌های آن. ظاهر و باطن نماز، مقدمات و مقارنات آن، وقت شناسی، نمازگزار همسخن با خداوند، طمأنینه، اندیشه و تفکر در نماز عناوین برخی از مطالب کتاب است.

* چهار گفتار. سیدعلی شفیعی (چاپ اول: اهواز، انتشارات خوزستان، ۱۳۷۳)، ۱۰۰ص، رقعی.

این کتاب مجموعه‌ای است از چهار بحث اخلاقی که در پرتو آیات و روایات به قلم آمده است؛ روزه و اهمیت آن، عبادت و عمل، دعا و نیایش و توبه بحثهایی است که در این مجموعه مورد بحث قرار گرفته است.

علمی

* مبانی جامعه‌شناسی. دفتر همکاری حوزه و دانشگاه (چاپ اول: تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی و دانشگاهها، ۱۳۷۳)، ۳۲۱ص، وزیری.

این کتاب در پنج فصل به مبانی جامعه‌شناسی پرداخته است. در فصل اول از تعریف، موضوع و هدف جامعه‌شناسی سخن رفته است. در فصل دوم قلمرو آن به بحث گذاشته شده و رابطه آن با علوم و معارف دیگر تبیین شده است. روش تحقیق در جامعه‌شناسی، راههای گونه‌گون آن، مشکلات و دشواریهای پژوهش در این زمینه در فصل سوم آمده است. فصل چهارم عهده‌دار تبیین پایگاه علمی جامعه‌شناسی است. در فصل پنجم منشأ زندگی اجتماعی انسان را از دیدگاه فیلسوفان اجتماعی تبیین و گزارش کرده است. در سه بخش آرای اندیشوران کهن، دیدگاههای اندیشوران مسلمان و نظریه‌های دانشمندان غرب.

* دیدگاههای نو در جغرافیای شهری. حسین شکوئی (چاپ اول: تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها، ۱۳۷۳)، ۵۶۸ص، وزیری.

در این کتاب مفاهیم جغرافیای شهری در دوازده فصل تبیین شده است. عناوین برخی از فصول آن چنین است: جغرافیای شهری و ابعاد اجتماعی و اقتصادی آن، سیر تکوین جغرافیای شهری، شهر و مفاهیم شهری، مکتبهای جغرافیای شهری، زندگی شهری در دوره‌های تاریخی؛ وابستگیهای فضایی و روابط شهر و روستا و سیستمهای شهری و... *